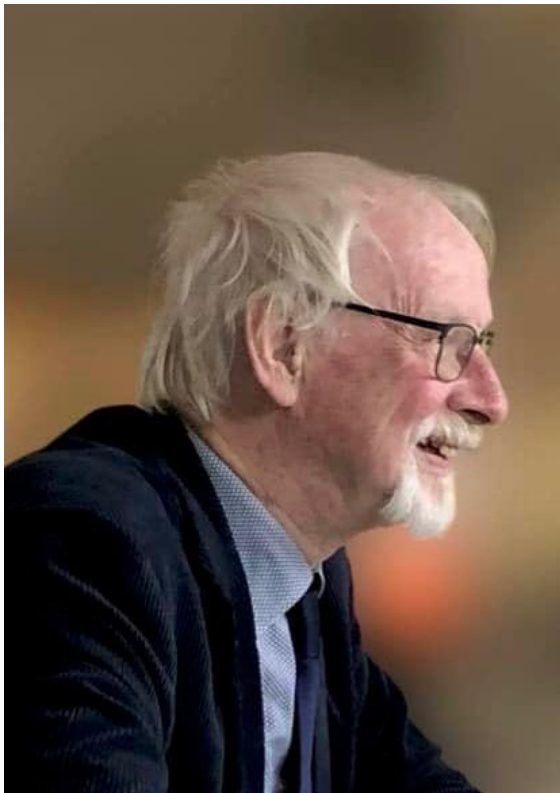

Bij het overlijden van Harry Vreeswijk

door Peter Franken, oud hoofdredacteur Wagner Kroniek

In mei overleed ons gewaardeerde lid Harry Vreeswijk na een kort ziekbed. Hij was pas sinds september 2013 lid van het Wagnergenootschap maar daarvoor al een uitgesproken Wagneriaan ‘in zijn eigen tijd’. Harry’s eerste bezoek aan een evenement was zijn deelname aan het grote vierdaagse Wagnercongres in december 2013. Daar deed hij een aantal keren van zich spreken en dat was voor mij aanleiding om in een van de pauzes een gesprekje aan te knopen.

Als hoofdredacteur van een periodiek ben je altijd op zoek naar relevante kopij en voor de Wagner Kroniek was dat natuurlijk niet anders. Harry kwam op mij over als een ontwikkeld persoon met een wat eigenzinnig karakter en in die eerste indruk werd ik tijdens dat gesprekje volledig bevestigd. Hij maakte zich bekend als oud-docent Duits aan het VO in Krommenie en inmiddels al een paar jaar met pensioen. Op school had hij naar eigen zeggen een project gedaan gewijd aan *Das Rheingold* en met een groep leerlingen een generale repetitie bezocht van een herneming bij DNO waarvoor hij plaatsen had weten te regelen in de zogenoemde ‘adventure seats’, die bakken waarin je als toeschouwer boven het toneel bungelde.

Ik rook direct kopij en vroeg hem of hij in de toekomst zo nu en dan een bijdrage voor de Kroniek zou willen leveren. Na enig aarzelen zegde Harry toe dat hij dat *Rheingold* project wel kon omwerken tot een artikel. Dat leek me geen al te moeilijke klus dus verwachtte ik snel een artikel in de mail. En vervolgens gebeurde er niets. Het jaar 2014 ging voorbij en ook 2015 leek in termen van kopij niets op te zullen leveren. Overigens was Harry in die

periode wel vaste gast bij activiteiten van het genootschap, maar daar bleef het bij. Kennelijk zag hij zijn leven van pensionado als een full time job en dat liet weinig tijd voor werk in opdracht van anderen.

Toen ik tijdens de Bayreuther Festspiele van 2015 kennis maakte met de Japanse Germaniste Chikako Kitagawa bleek dat deze dame niet slechts volledig was geermaniseerd maar net een promotieonderzoek had afgerond aan de Freie Universität Berlin op het vakgebied theaterwetenschappen. Haar dissertatie getiteld ‘Versuch über Kundry’ was kort daarvoor verschenen. Ik bood aan deze uitgave te zullen recenseren en het artikel online te zetten op de website van ons genootschap zodat er aandacht voor kon worden gegenereerd buiten de vakkringen. Na enige tijd kreeg ik een exemplaar van het lijvige boek thuisgestuurd en al direct bleek dat het taalgebruik dermate complex was dat ik me daar beter niet zelf aan kon wagen. Dit was een ideale klus voor Harry, dat *Rheingold* verhaal had ik inmiddels al wel afgeschreven.

Hij moest wel van de noodzaak van dit kleine project overtuigd worden maar toen ik hem het beeld schetste van een jonge Japanse vrouw, leeftijd categorie oud-leerling, die zich onbekommerd te goed deed aan Sauerkraut mit Eisbein en een glas Frankenwein, dit alles op het terras van ‘Oskar’ waar ik deze afspraak met haar had gemaakt, begon hij er aardigheid in te krijgen. Binnen opvallend korte tijd leverde hij een uitvoerige recensie in het Duits aan die ik vervolgens naar Chikako doorstuurde ter beoordeling. Ze was er zeer content mee maar opperde voorzichtig dat hij op een drietal plaatsen zich had vergist in de juiste naamval.

Chikako Kitagawa

Dat was voor Harry aanleiding om een staaltje zelfkastijding ten beste te geven waar een gemiddelde Calvinist jaloers op kon zijn. Wat hij allemaal precies schreef ter verontschuldiging is me ontschoten maar het gebruik van het woord 'schlamperei' is me bijgebleven. De ernst van zijn delict werd me duidelijk toen ik uit de woorden van de voorganger bij zijn uitvaart kon opmaken dat hij in eigen kring bekend stond als iemand die graag het rode potlood hanteerde. Hoe het ook zij, het artikel was er en via een connectie met de hoofdredacteur van het internet magazine Opera Lounge kon ik het ook in Duitsland onder de aandacht te brengen. Chikako wist me blij te melden dat haar Doktor Vater er naar haar op had gereageerd.

Toen het eerste schaap eenmaal over de dam was volgden er meer.

Maar het viel me wel op dat een deadline voor Harry geen grote betekenis had, wel apart voor iemand die uit het onderwijs komt. Hij had in mijn beleving iets van de intelligente gymnasium leerling die op het laatste moment aan een opdracht begint en dan komt vertellen dat hij het nog niet af heeft omdat er belangrijker zaken op zijn pad waren gekomen. Die indruk werd volledig bevestigd toen Harry een keer een voordracht hield tijdens het Mennorode weekend. Hij liet me zijn tekst zien, gedeeltelijk geprint maar de laatste vier vellen waren handgeschreven en met doorhalingen. De tijd had hem op het laatste moment ontbroken om alles uit te typen, na een voorbereidingsperiode van drie maanden.

Zoals wel meer kamergeleerden had ook Harry een stokpaard: antisemitisme. Als hij ergens antisemitisme meende te ruiken ging hij net zo lang op zoek tot hij daarin werd bevestigd waarbij een vermoeden of interpretatie in mijn beleving al gauw de status van een feit kreeg. In dit opzicht was Harry als de kanarie in de Wagneriaanse kolenmijn. Toen hij zijn magnum opus schreef over de Ring van Kasper Holten in Kopenhagen kwam daarin zo'n groot stuk over antisemitisme voor dat ik voorstelde er ook nog eens een apart artikel van te maken.

Dat *Rheingold* verhaal was nooit gerealiseerd maar in die Kopenhagen Ring had Harry een mogelijkheid gezien zijn interpretatie van de Ring te behandelen. Hij gebruikte Holtens productie als

Kopenhagen Ring, Siegfried (2006)

kapstok waarbij elke scène in detail werd beschreven en vervolgens getoetst aan Wagners regieaanwijzingen. Dat ging verder gepaard met andere verwijzingen en zeer uitgebreide voetnoten. De eerste aflevering ging vooral over de Ring in de culturele wereld van stripverhalen, daarna kwam pas de muziek. En uiteindelijk werden het 50 pagina's in de Kroniek, verdeeld over zes afleveringen. Mede doordat ik via een item op de website van Place de l'Opera hier

aandacht voor heb gevraagd is het artikel inmiddels al meer dan 5000 maal gedownload van de website van het genootschap. Het is het monument geworden waarmee Harry Vreeswijk voortleeft binnen onze vereniging.

Moge hij rusten in vrede, deze eigenzinnige kanarie.